

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова

Володимир ІВАНІЦЯ

« 10 » квітня 2025р.

В И Т Я Г

**з протоколу № 1 міжкафедрального наукового семінару кафедри
загальної психології і психологічного консультування
факультету психології та соціальної роботи
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
від 10 квітня 2025 р.**

ПРИСУТНІ: 8 осіб із 8 наукових та науково-педагогічних працівників кафедри загальної психології і психологічного консультування: завідувач кафедри загальної психології і психологічного консультування доктор психологічних наук, професор Кіреєва Зоя Олександрівна; кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Чачко Світлана Леонідівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Артющіна Наталя Вікторівна; кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Кокоріна Юлія Євгенівна; кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Мартинюк Юлія Олександрівна; кандидат психологічних наук, Мостова Тетяна Дмитрівна; кандидат психологічних наук, викладач Швайкін Станіслав Анатолійович; викладач кафедри завідувач кафедри загальної психології і психологічного консультування Невейкіна Галіна Іванівна.

На науковому семінарі присутні аспіранти кафедри загальної психології і психологічного консультування – Р.О. Кучеренко, Р.В. Бурденюк, М.А. Білан, О.Г. Риффа, І.Д. Турлаков, О.В. Чернілевська-Ісайко.

На науковий семінар запрошені: доктор психологічних наук, професор, доктор політичних наук, професор, декан факультету психології та соціальної роботи Дунаєва Лариса Миколаївна; доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри диференціальної і спеціальної психології Родіна Наталія Володимирівна; кандидат психологічних наук, професор, професор кафедри диференціальної і спеціальної психології Кременчуцька Маргарита Костянтинівна, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри

З присутніх – 4 доктори наук та 7 кандидатів наук – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуючий на науковому семінарі – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Юлія Євгенівна Кокоріна, оскільки Кіреєва З.О. є науковим керівником.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення публічної презентації наукових результатів дисертації аспіранта кафедри загальної психології і психологічного консультування Турлакова Ігоря Дмитровича на тему «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (протокол № 7 від 27 лютого 2024 року).

Робота виконана на кафедрі загальної психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Науковий керівник доктор психологічних наук, професор загальної психології і психологічного консультування Кіреєва Зоя Олександрівна.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь здобувача кафедри загальної психології і психологічного консультування, факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І.І.Мечникова Турлакова Ігоря Дмитровича на тему «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес».

2. Запитання до здобувача.

По доповіді було задано 5 запитань, на які доповідач дав правильні та ґрунтовні відповіді.

Питання задавали: доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Артюхіна Наталя Вікторівна; кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Кокоріна Юлія Євгенівна; кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Мартинюк Юлія Олександрівна; кандидат психологічних наук, Мостова Тетяна Дмитрівна; кандидат психологічних наук.

3. Виступи присутніх

З оцінкою дисертації Турлакова І.Д. виступили експерти:

- доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри

диференціальної і спеціальної психології Родіна Наталія Володимирівна, яка зазначила, що обрана І.Д.Турлаковим тема є актуальною і присвяченою важливій проблемі, яка має вагому теоретичну і практичну значущість оскільки в умовах війни адаптаційна діяльність людини має надзвичайно високу цінність, подолання стресових і травматичних подій такого масштабу призводить до швидкої втрати та повільного відновлення фізичних і психологічних ресурсів людини. Рецензент зазначила, що автор роботи ґрунтовно підійшов до розкриття теми, використовуючи сучасні наукові підходи та методи дослідження. Окремо підкреслено значущість використання моделі управління стресом BASIC PhD, що може бути корисною для психологів, педагогів та соціальних працівників у процесі профілактики втрати ресурсів під час хронічного стресу, а її результати можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях та у вивченні відновлення ресурсної сфери осіб під час війни.

І.Д.Турлаковим проведено теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблеми, чітко визначені теоретико-методологічні засади та основні концептуальні положення підтвердили високий ступінь її наукової значущості.

Таким чином, можна зробити висновок, що всі завдання дисертації виконані на належному науковому рівні. Проведене І.Д.Турлаковим дисертаційне дослідження та його висновки ґрунтуються на результатах ретельного теоретико-методологічного та емпіричного дослідження і повністю відповідають темі, меті і завданням, що дає підстави для позитивної оцінки дисертаційного дослідження в цілому.

Все це дозволяє стверджувати, що дана дисертаційна робота має дійсно наукову новизну, є завершеним, самостійно виконаним дисертанткою дослідженням.

До побажань та зауважень можна віднести:

1. В подальших дослідженнях встановити за допомогою методів статистичного аналізу відповідність моделі управління стресом BASIC PhD психологічним ресурсам людини.

2. В дисертаційній роботі іноді зустрічаються стилістичні неузгодженості та технічні помилки.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертація І.Д.Турлаков за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, повністю відповідає всім чинним вимогам щодо оформлення дисертації і може бути рекомендована до захисту.

- кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і

психологічного консультування Чачко Світлана Леонідівна, відзначила, що наукова новизна та теоретичне значення дисертаційного дослідження полягають в тому, що встановлено особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес під час повномасштабного вторгнення та побудовані моделі ресурсної сфери згідно з моделлю «BASIC Ph».

Прикладна цінність дисертаційного дослідження І.Д. Турлакова визначається використанням різних методів статистичного аналізу, що забезпечило високу надійність і достовірність наведених у дисертації результатів. Крім того, проведено теоретико-методологічний аналіз досліджуваної проблеми, чітко сформульовано теоретико-методологічні засади та ключові концептуальні положення, що свідчить про наукову значущість дослідження.

Висновки, які робить дисертант, чітко сформульовані та переконливі. Вони синтезують всі основні результати дослідження, засвідчують виконання поставлених завдань та досягнення мети.

Загалом позитивно оцінюючи рецензовану дисертаційну роботу І.Д.Турлаков за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» вважаємо за доцільне висловити деякі побажання:

1. Враховуючи глибину дослідження психологічних ресурсів оновити або запропонувати власну теоретичну модель класифікації ресурсів.

Зазначені зауваження носять характер побажань і не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження.

Дисертація І.Д.Турлакова за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, повністю відповідає всім чинним вимогам щодо оформлення дисертації і може бути рекомендована до захисту.

В обговоренні взяли участь присутні на науковому семінарі:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Н. В. Артюхіна, яка зазначила, що дисертаційне дослідження І.Д.Турлакова за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» є актуальною, самостійною, завершеною науково-кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують важливе для психологічної науки питання динамічної взаємодії ресурсів у осіб під час війни.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології і психологічного консультування Мостова Т.Д., з загальною позитивною оцінкою, яка відзначила що І.Д.Турлаков обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, зазначив об'єкт, предмет, мету, завдання, та

основні результати дисертаційного дослідження, що відображають його наукову новизну.

кандидат психологічних наук, викладач кафедри загальної психології і психологічного консультування С.А.Швайкін позитивно оцінив дисертаційну роботу і зазначив, що методи й методологічний інструментарій дослідження спрямовані на виконання поставлених завдань. Дисертаційна робота І.Д.Турлакова за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» за спеціальністю 053 «Психологія» виконана на належному науково-теоретичному рівні, має дійсно наукову новизну, є завершеним, самостійно виконаним дослідженням.

З характеристикою здобувача виступила науковий керівник доктор психологічних наук, загальної психології і психологічного консультування З.О.Кіреєва, яка відзначила що І.Д.Турлаковим проведено теоретичний аналіз ресурсної сфери людини, що переживає хронічний стрес; обґрунтовано використання моделі BASIC PhD при вивченні особливостей взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес; досліджено й порівняно вплив віку та досвіду переживання війни на особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів в ситуації хронічного стресу; з'ясовано моделі ресурсної сфери згідно з моделлю «BASIC Ph» у осіб різного віку й різного досвіду переживання війни..

В процесі написання дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи І.Д.Турлаков використав професійні знання й навички, проявив цілеспрямованість, відповідальність, ініціативність, конструктивність, а його здатність до самодетермінації й бажання знайти істину дозволили здобувачу провести ґрунтовний теоретичний аналіз та глибоке й вичерпане емпіричне дослідження

ВИСНОВОК

**міжкафедрального наукового семінару про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему:
«Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що
переживають хронічний стрес»
здобувача ступеня доктора філософії
Ігоря Дмитровича Турлакова
за спеціальністю 053 Психологія**

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними програмами, науковими напрямками університету та кафедри

Дисертаційна робота І.Д.Турлакова за темою «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес» відповідає

науковому напрямку кафедри загальної психології і психологічного консультування, вона спрямована на вирішення проблеми особливостей взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес під час широкомасштабного вторгнення.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках комплексної науково-дослідної теми кафедри психології і психологічного консультування Одеського національного університету імені І. І. Мечникова «Психологічні ресурси особистості в умовах викликів сьогодення» (номер державної реєстрації - 0123U102605).

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (протокол № 7 від 27 лютого 2024 року)

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки відповідно до теми НДР - Суспільний.

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності - не застосовується».

УДК 159.923.-053.8:159:316.625 та тематичні рубрики НТІ 15 ПСИХОЛОГІЯ. 15.41 - Психологія особистості.

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів. Всі теоретичні та емпіричні результати, які будуть представлені під час захисту, були здобуті автором дисертації самостійно. Ці результати були апробовані та відображені у семи окремих публікаціях. Внесок І.Д.Турлакова у статтю, написану у співавторстві з Кіреєвою З.О., яка полягає в описі взаємозв'язку резильєнтності та копінг-стратегій осіб під час війни, складає 65%. У статті, написаній у співавторстві з Чернілевською-Ісайко О.В, внесок І.Д.Турлакова, полягає в описі й дослідженні резильєнтності як ресурсу.

Результати дисертаційного дослідження полягає в тому, що результати дослідження включено у зміст викладання нормативних дисциплін «Загальна психологія», «Психологія здоров'я» та вибіркової дисципліни «Психологічні ресурси особистості» впроваджено в науково - дослідницьку й практичну діяльність факультету психології і соціальної роботи ОНУ імені І.І.Мечникова (довідка «Акт впровадження» » № 01-01-2684 від 09.12. 2024 року).

3. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Усі наукові результати достовірні та достатньо обґрунтовані, що підтверджується тим, що результати дослідження забезпечено різностороннім теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних положень, застосуванням комплексного підходу до організації та проведення досліджень, відповідністю підібраних методів дослідження поставленим меті та завданням дослідження; поєднанням кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних даних з якісною

психологічною інтерпретацією отриманих результатів.

4. Наукова новизна результатів дисертації

Дисертаційне дослідження позначене **науковою новизною**, оскільки *вперше*:

- встановлено особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес під час повномасштабного вторгнення; побудовані моделі ресурсної сфери згідно з моделлю «BASIC Ph»; встановлено роль досвіду як ресурсу у переживанні хронічного стресу; статистичні розбіжності в ресурсній сфері у досліджуваних різного віку і досвіду переживання повномасштабного вторгнення; показано, що рівень резильєнтності з збільшенням досвіду переживання війни статистично не змінюється;

- уточнено* взаємопов'язаність ресурсів, що представляють модальності в моделі «BASIC Ph»; вплив віку на особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів в ситуації хронічного стресу; потенціал теперішнього в забезпеченні додання викликів й зберіганні ресурсів;

- зазначено, що існує* девіація моделі збалансованої часової перспективи; виснаження ресурсів при якій прокрастинація виступає стратегією уникнення;

- дістало подальшого розвитку*: уявлення про те, що з досвідом життя зростає кількість реалістів з обґрунтованими очікуваннями; уявлення про особливості психологічних ресурсів осіб, що є прокрастинаторами, нереалістичними оптимістами і тих, хто не відчуває стрес під час війни.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційної роботи.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає в поглибленні наукового розуміння динамічної взаємодії ресурсної сфери осіб, що переживають хронічний стрес під час повномасштабного вторгнення. Зокрема, проаналізовано теорії ресурсів й роль ресурсів у подоланні стресу. Зазначено, що ресурси, як захисні фактори - соціальні, психологічні та поведінкові риси - впливають на стійкість людини до стресу. Використано модель BASIC Ph, як базову, проте кожен модальність на основі теоретичного аналізу пов'язано з психологічними ресурсами людини, які можуть її детермінувати або бути зв'язаними з різними модальностями. Передбачено, що модель є динамічною під час переживання хронічного стресу: людина зменшує використання не ефективних або мало ефективних ресурсів або таких, що вже є дефіцитарними ресурсами на інші, які є в її розпорядженні. Зауважено, що резильєнтність й досвід входять до всіх модальностей й сприяють розвитку життєстійкості. Додано в модель захисні механізми й досвід.

Практична значимість роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для розробки та впровадження ефективних

психосоціальних інтервенцій, спрямованих відновлення ресурсної сфери, у викладанні нормативних дисциплін «Загальна психологія», «Психологія здоров'я» та вибіркової дисципліни «Психологічні ресурси особистості». Отримані результати мають важливе значення для практичної діяльності психологів, педагогів, соціальних працівників та інших фахівців, які працюють з різними верствами населення.

6. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Текст дисертації І.Д.Турлакова викладено державною мовою, послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням наукового стилю. Застосована у роботі наукова термінологія є загальноновизнаною. Стиль викладення результатів досліджень, нових наукових положень, висновків та рекомендацій чіткий та зрозумілий.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, списку використаних джерел, який налічує 177 найменування, із яких 133 написано іноземними мовами. Загальний обсяг дисертації складає 196 сторінок. Основний обсяг дисертації викладено на 178 сторінках комп'ютерного набору, наукова робота містить 30 таблиць, 4 рисунки.

За своєю структурою, мовою, стилем викладення, та оформленням дисертаційна робота І.Д.Турлакова відповідає вимогам, щодо оформлення дисертації згідно Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 р. № 44 та вимогам до оформлення та обсягу дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія освітньо-наукової програми «Психологія», за якою відбувалася підготовка здобувача наукового ступеня.

7. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота була перевірена автоматизованим сервісом пошуку плагіату *Strikeplagiarism.com*. Результати перевірки зафіксовано в звіті від 11.03.2025 р. Отримано наступні результати: оригінальність — 93,78 %, схожість — 6,22 %. Згідно Висновку комісії з етики та академічної доброчесності кафедри загальної психології і психологічного консультування в ході детального аналізу було виявлено наявність посилань на першоджерела для цитування фрагментів, таким чином окремі фрази, вирази, терміни є загальноприйнятими, стійкими у науковій літературі з теми дисертаційного дослідження, а сама робота незалежна і може бути рекомендована до захисту.

Інші факти, встановлені експертами в процесі перевірки: відсутні.

Висновок: За результатами перевірки дисертація Турлакова Ігоря Дмитровича визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів академічного плагіату.

8. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у виданнях з психології, включених до переліку наукових фахових затверджених МОН України:

Турлаков І.Д. Кіреєва З.О., Взаємозв'язок резильєнтності та копінг-стратегій осіб під час війни. *Наукові перспективи*, 2024. № 2(44). С. 1321-1332. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1321-1332](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1321-1332)

Турлаков І.Д., Чернілевська-Ісайко О.В. Особливості взаємовпливу психологічних ресурсів особистості, що підвищують резильєнтність в умовах війни. *Науковий журнал з соціології та психології "Габітус"*. Вип.60, 2024 С.180-184. <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2024.60.28>

Турлаков І.Д. Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають стрес під час війни *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи* No 3(65) 2024 Т.1 С. 175-188 <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2024-65-3-1-175-187>

Тези апробаційного характеру: Турлаков І.Д. Кіреєва З.О. Швайкін С.А. Взаємопов'язаність особистісних ресурсів, що забезпечують стійкість під час війни. Психологічне благополуччя та ментальне здоров'я в умовах невизначеності. Збірник тез науково-практичної конференції, присвяченої 160-річчю Одеського національного університету імені І.І.Мечникова: (м. Одеса, Україна, 7 квітня 2025 року.) – 342 с, стр.147 -148.

9. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Основні результати дисертації було представлено й обговорено на: VI Міжнародної наукової конференції «Людина як цілісність: людське, позалюдське, надлюдське» м. Одеса, 19 жовтня 2023 р.; VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (23-24 жовтня 2024 року) Соціально-освітні доміанти підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти (Бердянський державний педагогічний університет); XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) «Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства», 12 квітня 2024 року (Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля); Науково-практичній конференції "Психологічне благополуччя та ментальне здоров'я в умовах невизначеності", присвячена 160-річчю Одеського національного університету імені І.І.Мечникова (7 квітня 2025 року); конференціях професорсько-викладацького складу ОНУ імені І.І.Мечникова.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто жодних зауважень щодо самої суті роботи.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Турлакова Ігоря Дмитровича на тему «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес»

2. Констатувати, що дисертація Турлакова Ігоря Дмитровича за своїм науковим рівнем, новизною отриманих результатів, теоретичним та практичним значенням, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам, що пред'являють до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

3. Наукові результати дисертації висвітлено у 3 публікаціях автора, серед яких 3 статті у виданнях з психології, включених до переліку наукових фахових видань України, та 1 публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

4. Рекомендувати дисертацію Турлакова Ігоря Дмитровича на тему «Особливості взаємозв'язку психологічних ресурсів у осіб, що переживають хронічний стрес», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії, з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія для подання до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Результати голосування щодо затвердження Висновку та рекомендації до захисту дисертації:

За	дванадцять	
Проти	-	(немає)
Утримались	-	(немає)

Головуючий на міжкафедральному
науковому семінарі
кандидат психол.н., доцент,
доцент кафедри загальної
психології і психологічного
консультування

Юлія КОКОРИНА

Секретар кафедри загальної
психології і психологічного
консультування, кандидат
психологічних наук, доцент

"10" квітня 2025р.

Юлія МАРТИНЦЮК

Особистий підпис

М.А.РТИНЦЮК Юлія

СТ.ІНСПЕКТОР ВІДП.

Директор / Г.В. Мотарська

